גבי כבש בשביל שלא יחליקו

וממלאין 6 מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל

בשבת ומבאר הקר ביום מוב: גמ' רמי

ליה רב איקא מפשרוניא לרבא תנן בווקין

מלח על גבי הכבש בשביל שלא יחליקו

במקדש אין במדינה לא ורמינהי חצר

שנתקלקלה במימי גשמים מביא תבן ומרדה

בה שאני תבן דלא מבטיל ליה א"ל רב אחא

בריה דרבא לרב אשי האי מלח ה"ד 9 אי

דמבמליה קא מוסיף אבנין ^a (וכתיב י הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל) ואי דלא קא

מבטליה קא הויא חציצה בהולכת אברים

לכבש דלאו עבודה היא ולא והא כתיב

והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה ²

י ואמר מר זו הולכת אברים לכבש אלא

אימא בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה

היא דרש רבא י חצר שנתקלקלה במימי

גשמים מביא תבן ומרדה בה אמר ליה רב

פפא לרבא והתניא י כשהוא מרדה אינו

מרדה לא בסל ולא בקופה אלא בשולי קופה

הדר אוקים רבא אמורא עליה ודרש יי דברים

שאמרתי לפניכם מעות הן בידי ברם כך

אמרו משום רבי י אליעזר וכשהוא מרדה אינו

מרדה לא בסל ולא בקופה אלא בשולי קופה:

ממלאין מבור הגולה: עולא איקלע לבי רב

מנשה אתא ההוא גברא טרף אבבא אמר

מאן " האי ליתחל גופיה דקא מחיל ליה

ם א ב מיי' פ"ו מהל' תמידין הלכה ג: םם גד מיי פכ"ה מהלכות שבת הל׳ ד סמג לארן סה טוש"ע א"ח סי מעיף י: סמג שם טוש"ע א"ח סימן שלח סעי׳ ה: עא ו [מיי׳ פכ״ד מהלי שבת הל' ט] טוש״ע שם :סעיף ד עב ז מיי׳ פכ״א מהל׳ שנת הלכה ג סמג שם טוש״ע שם סעי ה: עג ח ט מיי שם הלכה ה

רב ניסים גאון

:ו טוש"ע שם סעיף

בוזקין מלח. מפזרין על הכבש שלמזבח. והתם במס׳ יומא אמרו ממאי דהאי בזק

רבינו חננאל (המשך) הגולה והגלגל נותז עליו [ו]משם מספקין מים לכל והגלגל העזרה. כשממלאיז בו מוצא קול מוכני לכיור. וזה לא התירו אלא במקדש. לפיכך כשראה עולא לאותו האיש שהקיש והיכה הדלת בשבת והשמיע קול בהקשתו אמר ליתחיל י דההוא גברא דקא מחלל שבתא. וא"ל רבא לא . גוונא אלא למקיש ומשמיע קול של שיר בלבד. איתיביה אביי מעלין בדייפי ומטיפין מודק לחולה בשבת. פי׳ להודיע שמותר לעלות יין כגון מניקות שיש לה שני פיות ומכניס פיו האחד היין בכחו. ויש פה אחר למעלה מזה פתח הדייפי למעלה מהה פונה ההיעי הנתון בפיו כמין דד, שהיין בהגעתו לדד מקלח ויוצא ומקבלו בכלי אחר. עד שמריק כל היין שבחבית. פי׳ מטיפין מי אדק, שמענו כי הוא כלי העשוי ולועא כמין . כוז נקוב בקרקעית[ו] נקבין דקין דקין ופיו צר. ממלאין אותו מים וסותמיז פיו. כל שבתוכו שותתין מן הנקבים, שכח הרוח מונע את המים. דוחה את המשקה שבתוכו ומטיף טיפה אחר טיפה טיפות דקות, ונותנין תחתיו כלי נחושת כגון ספל וכיוצא בו. וכשנופלת טיפה על הכלי טיפה כמין קול משורר. ואמרינן מאי לאו להני מי אדק שהתירו חכמים לחולה, לאו בחולה הישן ומבקשין להקיש, ועושין לפניו זה הקול כדי שיקיץ. והנה לחולה בלבד התירו משום סכנה, אבל לבריא כי האי גוונא אסיר שמוליד קול בשבת. וקשיא לרבה דאמר לא אסרו אלא בקול של שיר לא אור אלא בקול של שיו בלבד. ופריק לא לעולם בחולה ניעור ורוצה שישן דמשתמע . דמטיפין מאדק כי זמומי 3 מיתיבי המשמר זרעים מפני העופות. שלא ירדו ויפסידום. והולד, ובלבד שלא יספק ולא יטפח ולא (יוקד) ירקד כדרך שעושה בחול. אמאי קאסר לאו משום דאולודי

לישמעינן צלצול קמן. אי ללגול אסור במדינה פריך שפיר לישמעינן לללול דבמקדש מותר ובמדינה אסור אבל נראה לר"י דללצול שרי במדינה וקשיא דאם כן מאי פריך ומפרש ר"י דפריך הכי דליתני במתניתין כהן שלקה באלבע כורך

לו ללצול בין במקדש בין במדינה ואם להוליא דם כאן וכאן אסור: דרש רבא חצר שנתקלקלה. 637 הלכתא כדמסיק ירדה לא בסל ולא בקופה אלא בשולי קופה שנשתברה ונשחרו בה השוליים כדפירש בקונטרם אי נמי הופך הקופה ונותנה על שוליה דהיינו על ידי שינוי אבל ביד נראה לר"י דאסור:

הכי גרים בקונמרם אלא הא

דרב למה לי ומיהו י"ל דחדא מכלל הרבה מים ביחד שייך למיגזר אבל שלנו קטנים הם ולא גזרינן: שלש על שלש חוללות. ומשום יתור בגדים: לימא פליגא. הא דרבא אדרב יהודה בריה דרבי חייא דחשיב ללצול קטן יתור בגדים: שאני ללאל דחשיב. ואיכא למימר דמודה בה רבא אבל רבי יוחנן פליג עליה דהא עלה קאי ופליג: ולרבי יוחנן. דאמר ללצול נמי שרי: לישמעינו. תנא

מלח על

דמתניתין ללצול קטן דלא חיין וכ"ש גמי: דגמי מסי. משום שבת איצטריך למתני גמי דאף על גב דמסי שרי במקדש: בותני' בווקין מלה. מפזרין ומכתתין על הכבש מפני שחלק הוא וכשהגשמים נופליו עליו הוא מחליק. בוזקין לשון כיתות כדאמר בפרק ב' דיומא (דף כב:) ממאי דהאי ויפקדם בבזק [ש"א יא] מידי דמיבוק הוא ועוד כמראה הבוק [יחוקאל אן מפרש בחגיגה (יג:) כאור היוצא בין החרסים שלורפין בהן זהב והם נקובים וסדוקים ולהב היולא בנקב יש בו כמראה ירקרק או אדמדם: וממלאין מבור הגדול כו'. כך שמן ושניהם בלשכת העזרה: טור"ן בלע"ז. אבל במדינה לא טעמא מפרש בגמרה משום שמה ימלה לגינתו ולחורבתו: ומבאר ההר בי"ט. ולא בשבת ובגמרא [ע"ב] מפרש מחי ניהו: גבו' מפשרונית. מקום: ומרדה בה. שוטח בה: דלא מבטל ליה. וליכא משום אשוויי גומות דמלאכה הוא בשבת דהוי כבנין דמידי דחזי למאכל בהמה או לטיט החומות לא מבטיל ליה התם אבל מלח משנדרם ברגל לא חזי ומסתמא מבטיל ליה ובמדינה אסור: קא מוסיף אבנין. ואפילו בחול אסור להוסיף על המובח דכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל שהבנין נמסר לדוד על ידי הנביאים שלא להוסיף ושלא לגרוע. ואית דנקטי ליה משום שבת ולא היא דהא בכסוי הדם בשחיטת חולין (חולין פג:) דאיירי בחול הכי נמי פרכינן: הא קא הוי חלילה. בין רגליהם לכבש וחציצה כי האי גוונא פסולה דתנן בשחיטת קדשים (זבחים טו:) כל הזבחים שקבל דמן זר ואונן וערל יושב ועומד על גבי כלי על גבי רגל בהמה וע"ג רגל חבירו פסול והתם יליף טעמא: בהולכם אברים לכבש דלאו עבודה היא. לעולם לא מבטל ליה אלא לאחר דריסה מולחין ממנו עורות קדשים ודקשיא לך הא הוי חלילה לא מקשה דהא דקתני בוזקין מלח בהולכת אברים לכבש קאמר דלאו עבודה דקא ס"ד השתא דכיון דכל הכפרה תלויה בדם אע"ג דהקטר חלבים הוה עבודה הולכה דידהו מיהא לא חשיב: והקריב את הכל. רישא דקרא והקרב והכרעים ירחץ במים אלמא באברים קמשתעי קרא ומדבעי כהונה שמע מינה עבודה היא: ומרדה בה. לדרום עליה: לא בסל ולא בקופה. כדרך חול: שולי הקופה.

ל) [סוף מסכת מדות],ל) [חולין פג:], ג) רש"ל מ"ו, ד) פסחים סה: חגיגה יא. יומא י) פפנים טיל: כד: מנחות י.], כז. זבחים יד: כד: מנחות י.], ס) [שבת סג: וש"נ], ו) בד"י אלעור, ז) [מו"ק י. ע"ש פירש"ין, **ח**) הרי"ף והרא"ש גרסו רבא, ט) [תוספתא שבת פ״ב ה״ון. י) וגי׳ הערוד מאדה וכן העתיק הר"ש במ"ו פ"ב דכלים ובתוס' איתא מן האדק], (טעי שהוא עושה. ל) עי׳

תורה אור השלם

1. הַבֹּלְ בִּכְתָבְ מִיֵּד יְיָ עְלֵי :הַתַּבְנִית

דברי הימים א כח יט ובוי המים אכחיט. 2. וְהַקֶּרֶב וְהַבְּּרְעִים יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְּרִיב הַבּּהֵן אֶת הבל והקטיר המזבחה עלה

הגהות הב"ח

(A) גמרא לישמעינן לללול קטןלהב כל"ל וחיבת מילחא נמחק ינ"ב ל' רש"י בפרק ב' דובחים ונ"ב כ" רש" בפרק ב" דוכחים דף יע דכולא מסכתא באיסור שבת איירי ועיקר משום שבות נקט לה הלכך ל"ג מלתא אלא ה"ג [והשלר חסר ולא נודע כוונתו]:

גליון הש"ם

רש"י ד"ה וממיפין וכו' כלי הוא. עי' מתני' פ"ב מ"ו דכלים:

לעזי רש"י

טור"ן. ציר. צינבי"ש. צלצלים פעמונים.

מוסף רש"י

. לימא פליגא. דרנא אדרנ יהודה, דאילו ר' יוחנן פשיטא לן דפליג עליה ואפילו לילגול ק ישפיג עפים יחפים כינחר קטן מכשר דהא עלה קמהדר ופליג, אלא דרבא דאיממר לה בעלמא מי לימא פליג אדר׳ יהודה דנימא דרבא אפילו לילנול קטן מכשר שלא במקום בגדים מרחים ימש. ולרץ בגדים (זבחים יט.). ולר' יוחנן. דקאמר אפילו ליללול לא חיין, מאי איריא דנקט מנא דמתני גמי, לשמועינן צילצול לא הוי ייתור וכל שכן גמי (שם). דגמי מסי. מרפא המכה ואפ״ה מותר דאין שבות במקדש, דכולא מסכתא באיסור שבת איירי ועיקר משום שבות נקט לה (שו קא מוסיף אבנין. להגניהו, והרי כל אורך ורוחב ורום הבנין נמסר לדוד על פי נביאים, דכתיב בדברי הימים דהאמר ליה דוד לשלמה הכל יקטתו פים ידר נשננום הפכיל כל בכתב מיד ה' עלי השכיל כל מלאכת התבנית, עלי השכיל לימל (חוליו פג:). אומי סומי לימד (ווולי) פג:). והקריב הכהן את הכל. גני אברים כתיב והקרב והכרעים ירחץ במים והקריב הכהן את הכל והקטיר המונחה (חגיגה יא.). זו הולכת אברים לכבש. דגבייהו כתיב האי קרא יהקרב והכרעיים וגו' (פסחים סה:). ליתחל גופיה. ימחלל

רבינו חננאל

בשלמא ליהוד׳ בריה דר׳ מכלל דחתיכת בגד חוצצת,

אלא לרבי יוחנן ניתני צילצול קטן וכיוצא בו. ופרקינן הא קא משמע לן דגמי מסי. פיסקא בוזקין מלח על גבי כבש בשביל שלא אתא לרבד ירוזנן ניתני צירצול קסן וכירצא בו. ופרקינן הא קא משמע לן דגמי מטי. פיסקא בחזקין מרח על גבר כבט בשביל שלא יחליקו. ורמינהי חצר שנתקלקלה בימי הגשמים מביא תבן וממדה בה b. תבן אין מלח לא. ופרקינן אמאי לא בזיק תבן על גבי הככש משום רתבן לא מבטיל ליה וכיון דלא מבטיל ליה חוצץ, ואישתכח דלא מסגי כבכש. ואמרינן האי מלח היכיר דמי, אי דמבטיל ליה אישתכח דמוסיף על בניין. ואי לא מבטיל ליה חוי חציצה. ופרקינן אין בוזקין המלח על הכבש, אלא בחולכת אברים לכבש דלאו עבודה היא, והא מתניתא והקריב הכהן את הכל המזבחה, זו הולכת אברים לכבש. ומבדביא כהונה ש"מ עבודה היא. ואוקימנא בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא. דרש רבא חצר שנתקלקלה מביא תבן וממדה. וכשהוא ממדה אינו ממדה לא בסל ולא בקופה (ולא) [אלא] בשולי קופה. מתני׳, ממלין מים מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל בשבת. תגן בסוף מידות לשכת

שלש על שלש חוצצות פחות משלש איז חוצצות והיינו דרבא אמר רב חסדא לימא פליגא דרב יהודה בריה דרבי חייא שאני צלצול קטן דחשיב ולרבי יוחגן אבאשמעיגן גמי לישמעיגן צלצול קטן (מ' מילתא אגב אורחיה קמ"ל דגמי מסי: כַּרְרָנִי' א בוּזְקִין

דאמר רב נשים המשחקות באגוזים כו' לא משום אשוויי גומות דאי לא תימא הבי בו' ומימה מרמי חברתה איתמר ור"ח גרס הכי אלא דאמר רב יהודה נשים המשחקות באגוזים כו׳ לא דמשתמע קלא כי זמוומי פירוש שזורק אחד ומקבל אחד בהשמעת קול דאסור והדר קאמר ואלא הא דאמר רב יהודה נשים המשחקות בתפוחים כו' ומשני לא משום חשוויי גומות והשתח תרי ענייני איסור אשמעינן ומיהו אין למחות בנשים ותינוקות דמוטב שיהו שוגגין ואל יהו מזידין פר״ח דהלכתא כעולא דאפילו קול שאינו של שיר אסור אף על גב דשני רבה כל הני תיובתה דאקשי ליה אשנויי לא סמכינן ורב אלפס והר"ר יהודה בר ברזיליי פסקו כרבה דרב אחא בר יעקב מתרץ אליביה וקאי אמימר נמי כוותיה דשרא למימלא בגילגולא במחוח: בזרה שמא ימלא לגינתו ולחורבתו. מפרש רבינו תם דדוקא בגלגלים גדולים שממלאין

לשבתא א"ל יי רבה הלא אסרו אלא קול של שיר איתיביה אביי " מעלין בדיופי ומטיפין " מיארק לחולה בשבת לחולה אין לבריא לא ה"ד לאו דנים וקא בעי דליתער ש"מ אולודי קלא אסיר לא דתיר וקא בעי דלינים דמשתמע כי קלא דומזומי איתיביה והמשמר פירותיו מפני העופות ודלעיו מפני החיה משמר כדרכו בשבת ובלבד שלא יספק ולא ימפח ולא ירקד כדרך י שהן עושין בחול מאי מעמא לאו דקמוליד קלא וכל אולודי קלא אסיר אמר רב אחא בר יעקב גזירה שמא יטול צרור ואלא הא דאמר רב יהודה אמר רב י נשים המשחקות באגוזים אסור מאי מעמא לאו דקא מוליד קלא וכל אולודי קלא אסיר לא דלמא אתי לאשוויי גומות דאי לא תימא הכי הא דאמר רב יהודה נשים משחקות בתפוחים אסור התם מאי אולודי קלא איכא אלא דילמא אתי לאשוויי גומות תנן ממלאין מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל בשבת במקדש אין במדינה לא מאי מעמא לאו משום דאולודי קלא ואסיר יו לא גזירה שמא ימלא לגינתו ולחורבתו יו אמימר שרא למימלא בגילגלא במחוזא אמר מאי מעמא גזרו רבגן שמא ימלא לגינתו ולחורבתו הכא לא גינה איכא ולא חורבה איכא כיון דקא חזא דקא

שנשתברה ונשארו השולים: טרף אבבא. הקיש על הדלת באגרופו והשמיע קול: דקא מחיל שבת. דקסבר כל אולודי קלא אסיר: בקול של שיר. הנשמע כעין שיר בנעימה ובנחת: מעלין בדיופי. מעלין יין מחבית לחבית ע"י שני קנים החתוכים באלכסון ומנים ראשין המשופעים זה כנגד זה ונותן אחד מן הקנים בחבית ומולץ גפיו בראש הקנה האחר מעט מן היין אליו ומסלק משם והיין יולא כולו מאליו. דיופי שתי פיות 0: ומטיפין מיארק לחולה. ◊ כלי הוא ופיו לר ושל מתכת הוא ומנוקב בתחתיתו נקבים נקבים דקין וממלא מים וסוחם פיו העליון וכל זמן שפיו סחום אין המים יולאין בנקבים החחחונים וכשרולה נוטל פקק העליון והמים יולאין בנקבים טיף אחר טיף ונותן כלי מתכת וכופהו תחתיו וקולן נשמע לחולה: וקא בעי לאסעורי. ע"י קול זה ומתיראין להקיצו בידים שמא יבעית וכיון דלהקיץ הוא לא בנעימה ובנחת נשמע שהרי קול נעים מרדימו והולך אפ״ה לבריא לא: זמוומי. לינב״ש: לא יטפח. ידיו על לבו: יספוק. כף אל כף: ירקד. ברגל להשמיע קול להבעית העופות: שמא יטול לרור. ויזרוק לרה"ר להבריח העופות: משחקום באגווים. לגלגלן דרך דף ומכות זו את זו כדרך שמשחקות הנשים: לאשוויי גומום. להכין דרך לגלגל האגוז: בספוחים. נמי כה"ג: אולודי קלא. שהגלגל משמיע קול: גורה שמא ימלא לגינסו. מחוך שממלאין בו בלא טורח אתי להשקוח בו בגינתו וחורבתו בשבח:

משום אולודי קלא, אלא גזירה שמא יטול צרור ויזרוק עליהן. ו**אלא** הא דאמר רב יהודה משמיה דרב נשים משחקות באגוזים אסיר לאו דאולודי קלא אסיר. ופריק לא ג) אלא משום דמשתמע קלא דאגוזים כי זמזומי. ואלא הא דאמר רב יהודה אמר שמואל נשים משחקות בתפוחים אסיר, התם מאי אולודי קלא איכא. ופריק התם משום דילמא אתי לאשוויי גומות, וכיון שמשחקות ומושכות התפוחין בארץ גזירה שמא כשהן מושכות התפוחין אצלן יש נקב בקרקע ומתמלא. ת״ש ממלאין מים מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל בשבת. במקדש אין במדינה לא. מאי טעמא לאו משום דאולודי קלא בשבת אסיר. ופריק לא גזירה שמא ימלא לגינתו ולחורבתו. ואע״ג דשני רבה כל הני תיובתא דמקשי עליה, אשינויי לא סמכינן ולא דחינן לשמועה דעולא. אמימר שרא למימלא בגילגלא במחוזא. אמר טעמא מאי אסרו במדינה שמא ימלא לגינתו ולחורבתו. הכא לא גינה ולא חורבה איכא. כיוו דחזא דקא